

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK DİJİTAL HABER DERGİSİ

SANTRAL

Haber ve aktüalite dergisi

2024 Mart | santraldergi.com

GİRİŞİMLERE YAPILAN YATIRIMLAR DÜŞTÜ

17

TÜRKİYE'NİN İLK MEDYA DERGİSİ MEDYATABLET DEĞİŞİYOR

2024'ü bekleyin...

SANTRAL DiJiTAL TÜRKİYE ZİRVESİ

YAKINDA

Sponsorluk ve İletişim: event@dijipub.com

EDİTÖR

Türkiye'nin ilk ve tek dijital haber dergisi 4 yaşında!

Bundan tam 4 yıl önce mart ayında yayına başladı, Türkiye'nin ilk ve tek dijital haber dergisi SANTRAL. İlk günden bu yana, tarafsız ve bağımsız olarak siz değerli okuyucularımızın karşısına çıktık. Her zaman ilk günlük heyecanımızı da her zaman ilk günlük ilkelerimizi de korumaya gayret ettik.

Medyanın bu denli kutuplaştığı, karşı sese tahammülün yok denecek az olduğu şu ortamda tarafsız ve bağımsız bir şekilde yayınlarımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki mümkün! Bu inançla da ilkelerimizi sürdürmeye, size tarafsız ve bağımsız bir dergi sunmaya devam edeceğiz.

Ekonomide de tarafsız olmak gerek!
4'üncü yılımıza girdiğimiz bu sayımızda size bir önemli haberi daha vermek istiyoruz. 4 yıldır SANTRAL'den aşına olunulan tarafsız ve bağımsız habercilik anlayışını ekonomi tarafına da taşımak üzere birkaç yıldır beta olarak yayınlarını sürdürdüğümüz SANTRAL PARA ile hayata geçirme kararı aldık. Bundan böyle daha güncel ve özel haberlerle santralpara.com da ekonomi denilince aklınıza gelsin istiyoruz.

Bu sayımızdaki içeriklerimize gelecek olursak; yine dopdoluyuz, yine kaliteli içeriklerle sizlerle, sürpriz mahiyetinde içeriklerimizi bu sayıda burada bahsetmeden sizin keşfetmenizi istiyoruz.

Keyifli okumalar.

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK
DİJİTAL HABER DERGİSİ

SANTRAL

2024 Mart

SAHİBİ

dijiPub

Hatice Kılıç

Genel Yayın Yönetmeni

Nesrullah Hasdemir

Aktüel-Kültür

Aslıhan Akdağ Türker
Şafak Güven & Pınar Güven

Osman Kılıç

Mustafa Başar

Yeme-İçme

Özlem Mekik

Fırat Altay

Hukuk Danışmanı

Ahmet Furkan Demir

DEPARTMAN İLETİŞİM

Ekonomi Departmanı

ekonomi@santraldergi.com

Finans Departmanı

finans@santraldergi.com

Sigorta Departmanı

sigorta@santraldergi.com

Kripto Para Departmanı

kriptopara@santraldergi.com

REKLAM İLETİŞİM

reklam@dijipub.com

YÖNETİM YERİ

NEF 12 B Blok, Maltepe Mh,
Çırpıcı Yolu B Çk. No:3, 34010
Zeytinburnu/İstanbul
iletisim@santraldergi.com

Haber önerilerinizi
haber@santraldergi.com adresine yollayabilirsiniz.

SANTRAL'de yayınlanan her haber kurum sorumluluğundadır. Yazı ve görüşler ile ilgili her türlü sorumluluk yazana aittir. İçerikler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

İÇİNDEKİLER

DOSYA: Girişimlere yapılan yatırımlar düştü

“Türkiye Start-up Yatırımları” raporunun 2023 yılı sonuçlarına göre hem küresel risk sermayesi finansmanı hem de toplam işlem sayısı 2023 yılında düşüş yaşarken toplam finansman 531,4 milyar dolardan 344 milyar dolara geriledi. /7

ÖZEL RÖPORTAJ | “Yatırımcı, ülkenin demokratik olup olmamasına bakmaz, hukukuna bakar”

TKYD (Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Başkanı) Dr. Tamer Saka, SANTRAL’e özel açıklamalarda bulundu. /14

PORTRE

Müslüm Gürses

Arabesk alanındaki başarısı ile Türki-ye’de ‘Arabeskin Babası’ ve ‘Müslüm Baba’ olarak tanınan Müslüm Gürses, insanların en kötü anlarına hep eşlik etti. Hayat hikayesi, ölüm yıl dönümünde Portre sayfalarımızda... /36

EKONOMİ ÖZEL**“Yerel seçimler, genel seçimler gibi piyasayı etkilemez”**

Türkiye Seçimler sonrası süreçle ilgili değerlendirmelerde bulunan İno Yatırım Stratejisti Çağlar Toros, “Öncelikle şunu söyleyeyim, yerel seçimlerin genel seçimler kadar piyasayı etkileyeceğini düşünmüyorum” ifadesini kullandı. TCMB Başkan değişikliği sonrasında ilk önce Enflasyon Raporu sunumuna ardından ise PPK metnine şahit olduğunu kaydeden Toros, “Burada verilen mesajların net olduğunu düşünüyorum” dedi. Detaylar Ekonomi sayfalarımızda yer alıyor. /22

AKTÜEL**Evlilik yaşı 30'a yaklaşıyor**

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2023 yılı verilerini paylaştı. Yıllara göre ortalama ilk evlenme yaşı incelendiğinde, her iki cinsiyette de ilk evlenme yaşının arttığı gözlemlendi. Ortalama ilk evlenme yaşı 2023 yılında erkeklerde 28,3 iken kadınlarda 25,7 oldu. Erkek ile kadın arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 2,6 yaş olarak gerçekleşti. Söz konusu veri, 22 yılın zirvesi olarak görülüyor. Detaylar Aktüel sayfalarımızda. /11

TEKNOLOJİ**Mobil siber tehditler %120 oranında arttı!**

Kötü amaçlı yazılım bulaşma vektörleri büyük bir çeşitlilik gösteriyor. Kullanıcılar genellikle resmi olmayan kaynaklardan program yüklediklerinde kötü amaçlı yazılımlarla karşılaşabiliyorlar, ancak bazen kötü amaçlı uygulamalar mobil pazarlarda da bulunabiliyor. Saldırırganlar, ‘kurbanı’ kötü amaçlı bir uygulamayı indirmeye ikna etmek için çeşitli yemler kullanıyor ve bunu yararlı veya iyi bilinen bir uygulama kılığında gizlemeyi tercih ediyor. Detaylar Teknoloji sayfalarımızda. /28

30

*İlham ve İnsan***MUSTAFA BAŞAR***Yapay Zekâya**Farklı Bir Bakış-1*

34

*Bizim Hikaye***ŞAFAK VE PINAR GÜVEN***Şöyle bir geçerken**‘BAR’a uğradık*

33

*Bir Tabakta Dünya***ŞEF FIRAT ALTAY***Hünkar Beğendi***BİZİ SOSYAL MEDYADAN DA
TAKİP EDİN**twitter.com/santraldegiinstagram.com/santralturkiyelinkedin.com/company/santral-dergi

Girişimlere yapılan yatırımlar düştü

KPMG Türkiye M&A ve 212 ekiplerinin işbirliğiyle Türkiye'deki girişim sermayesi piyasasının karşı karşıya olduğu temel eğilimleri, fırsatları ve zorlukları ortaya koymak amacıyla hazırlanan “Türkiye Startup Yatırımları” raporunun 2023 yılı sonuçları açıklandı. Rapora göre hem küresel risk sermayesi finansmanı hem de toplam işlem sayısı 2023 yılında düşüş yaşarken toplam finansman 531,4 milyar dolardan 344 milyar dolara, işlem sayısı ise 51 bin 894'ten 37 bin 808'e geriledi. Küresel işlem hacmi ve işlem sayısı 2019'dan bu yana en düşük seviyesindeydi. Bu gerilemede; yüksek faiz oranları ve enflasyon gibi makroekonomik zorluklar, devam eden Rusya - Ukrayna savaşı, Orta Doğu'daki yükselen jeopolitik gerginlikler, çıkış işlemlerinin zorlaşması ve startup değerlemelerinde süregelen endişeler belirleyici faktörler olarak öne çıktı. Buna paralel olarak azalan yatırımcı iştahı daha temkinli bir yaklaşım benimsenmesine etki ederek işlem hacminin sınırlı kalmasına sebep oldu.

Dünya genelindeki trende paralel olarak, Türkiye'de de benzer bir tablo gözlemlendi. Toplam yatırım miktarında işlem hacmi bazında düşüşe karşın, Türkiye'deki startup yatırımları toplam işlem sayısı bakımından 2022 yılına kıyasla daha yüksek seviyelere ulaştı. 2022 yılında toplam 277 işlem gerçekleşirken, 2023 yılında bu ra-

kam 297 olarak gerçekleşti. Türkiye'de toplam işlem hacmi 2022'de 1,84 milyar dolar iken, 2023 yılında 497 milyon dolar olarak gerçekleşti.

RAPORDA ÖNE ÇIKAN SONUÇLAR

- 2023 yılında, satın alma işlemlerinin toplam işlem hacmi 189 milyon dolar, tohum aşama yatırımların ise toplam işlem hacmi 173 milyon dolar seviyesindeydi. Satın alma işlemleri Türkiye'deki girişim ekosistemindeki yatırım hacminin sırasıyla yüzde 38'ini oluştururken, onu yüzde 35 ile tohum aşama işlemler takip etti.
- İşlem sayısı bakımından ise tohum aşaması yatırımları toplam işlemlerin yüzde 82'sini oluşturarak 243 işlem adedi ile öne çıktı. Tohum aşama işlemlerdeki bu artışın nedeni risk sermayelerinin (VC) ve ku-

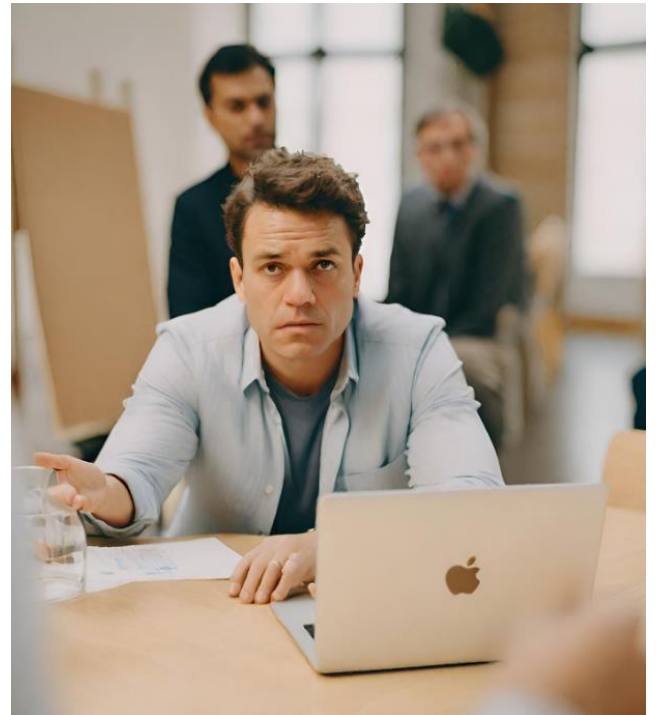

rumsal risk sermayelerinin (CVC) yanı sıra, bireysel yatırımcılar ve kitle fonlama platformlarının da tohum aşama işlemlere olan ilgisiydi.

- İşlem sayısı bakımından; oyun dikeyi 30 işlem ile devam eden güçlü ivmesini sürdürdü. Hizmet olarak yazılım (SaaS), fintech, yapay zekâ, pazaryeri, enerji, e-ticaret hizmet sağlayıcılığı ve sağlık teknolojileri işlem adedi bazında 10'dan fazla işlem ile önde gelen diğer dikeyler oldu. SaaS dikeyi yaklaşık 128 milyon dolar ile en yüksek işlem hacmine sahip dikey oldu.
- Önde gelen SaaS şirketlerinden Insider, Katar Yatırım Otoritesi liderliğindeki yatırımcılardan 105 milyon dolar yatırım alarak ileri aşama yatırım turunu tamamladı. Bu tur ile birlikte Insider'ın önümüzdeki yıllarda yeni satın almalarla global ayak izini arttırarak portföyünü daha da sağlamlaştırması bekleniyor.
- 2023 yılında Türkiye startup ekosisteminde halka arz işlemleri dikkat çekti. Eylül 2023'te, bebek ve çocuk ürünleri alanında önde gelen bir şirket olan E-be-

bek'in yüzde 25'i halka açılarak 69,5 milyon dolar toplandı. Yenilikçi bir mobilité şirketi olan Martı, Nasdaq'ta bir SPAC aracılığıyla halka arzını tamamladı ve yüzde 38 hisse karşılığında 60 milyon dolar toplamayı başardı. Ayrıca, Mackolik Ocak 2023'te halka arz yoluyla 17,2 milyon dolar topladı.

- GetirFinans ve Türkiye bankacılık sektörünün önde gelen oyuncularından İş Bankası, stratejik iş birliklerini Ekim 2023 itibarıyla duyurdu. Hizmet bankacılığı modelinde faaliyet gösterecek olan GetirFinans, yüzde 20 hisse karşılığında İş Bankası'ndan 50 milyon dolar yatırım alarak son çeyreğin en büyük işlemi olarak öne çıktı.
- Alfa Solar Enerji, inorganik büyüme stratejisi kapsamında Inavitas'ın yüzde 30 hissesini Kasım 2023'te 12,5 milyon dolar karşılığında satın aldı.
- 2023'ün son çeyreğinde öne çıkan diğer işlemlerinden bir diğeri ise Link Bilgisayar'ın yüzde 66'lık hissesinin Re-Pie, Bulls Yatırım Holding ve Lydia Yatırım Holding tarafından aralık ayında 8 milyon dolar karşılığında satın alınması oldu.

TÜRKİYE'DE GİRİŞİM EKOSİSTEMİNDE 2023 YILINDA GERÇEKLEŞEN EN BÜYÜK İŞLEMLER

	Girişim	Sektör	Yatırımcı	Finansal Yatırımcı	Yatırımcı Merkezi	Hisse (%)	İşlem Değeri (m\$)	Yatırım Aşaması
1	Insider	SaaS	Katar Yatırım Otoritesi, Esas Girişim Sermayesi, Adı Açıklanmayan Yatırımcı	Evet	Katar, Türkiye	Açıklanmadı	105	İleri Aşama
2	E-bebek	Bebek Çocuk Ürünleri	Halka Arz Yatırımcıları	Evet	Türkiye	%25	69,5	Satın Alma
3	Martı	Mobilite	Halka Arz Yatırımcıları	Evet	ABD	%38	60	Satın Alma
4	GetirFinans	Fintech	Türkiye İş Bankası	Hayır	Türkiye	%20	50	Tohum Aşama
5	Mackolik	Spor	Halka Arz Yatırımcıları	Evet	Türkiye	%34	17,2	Satın Alma
6	Inavitas	Enerji	Alfa Solar Enerji	Hayır	Türkiye	%30	12,5	Satın Alma
7	Rem People	Perakende Teknolojisi	Ethos Asset Management	Evet	ABD	Açıklanmadı	12	Erken Aşama
8	Metatime	Fintech	Yıldız Tekno GSYO, Adı Açıklanmayan Yatırımcı	Evet	Türkiye	Açıklanmadı	11	Tohum Aşama
9	Link Bilgisayar	SaaS	Re-Pie, Bulls Yatırım Holding, Lydia Yatırım Holding	Hayır	Türkiye	%66	8	Satın Alma
10	Fazla	Sürdürülebilirlik	212 (Fon II), Esor Investments, Founder One, Teknoloji Yatırım (II-TTGV1 Ortak Yatırım Fonu), TKYB Sermaye Fonu, Atlantic Labs, Adı Açıklanmayan Yatırımcı	Evet	Türkiye	%14	6	Erken Aşama

YABANCI DAMADIMIZ ALMAN, GELİNİMİZ ÖZBEK

Evlilik yaşı 30'a yaklaşıyor

Sigorta Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2023 yılı verilerini paylaştı. İlgili verilere göre, evlenen çiftlerin sayısı 2022 yılında 575 bin 891 iken 2023 yılında 565 bin 435 olarak gerçekleşti. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı 2023 yılında binde 6,63 oldu. Yıllara göre ortalama ilk evlenme yaşı incelendiğinde, her iki cinsiyette de ilk evlenme yaşının arttığı gözlemlendi. Ortalama ilk evlenme yaşı 2023 yılında erkeklerde 28,3 iken kadınlarda 25,7 oldu. Erkek ile kadın

arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 2,6 yaş olarak gerçekleşti. Söz konusu veri, 22 yılın zirvesi olarak görülüyor.

Boşanma sayısında azalma oldu

Kaba evlenme hızının 2023 yılında en yüksek olduğu il, binde 8,09 ile Kilis oldu. Bu ili binde 7,81 ile Aksaray, binde 7,57 ile Gaziantep izledi. Kaba evlenme hızının en düşük olduğu il ise binde 4,52 ile Gümüşhane oldu. Bu ili binde 4,82 ile Tunceli, binde 4,98 ile Malatya takip etti. Boşanan çiftlerin sayısı ise 2022 yılında 182 bin 437 iken 2023 yılında bu rakam düşüş gös-

tererek 171 bin 881 oldu. Bin nüfus başına düşen boşanma sayısını ifade eden kaba boşanma hızı 2023 yılında binde 2,01 olarak gerçekleşti.

Yabancı damat sayısı 6 bin, yabancı gelin sayısı 31 bin oldu

Evlilikler içindeki yabancı kişiler ile evlenmeler incelendiğinde, yabancı damatların sayısı 2023 yılında 6 bin 345 olurken bu toplam damatların sadece yüzde 1,1'ini oluşturdu. Yabancı gelinlerin sayısı ise 31 bin 29 olarak gerçekleşti, bu toplam gelinlerin yüzde 5,5'ine tekabül ediyor. Yabancı damatlar uyruklarına göre incelendiğinde, yabancı damatlar içinde yüzde 21,9 ile Alman damatlar birinci sırada yer alırken onu yüzde 19,2 ile Suriyeli damatlar ve yüzde 5,1 ile Avusturyalı damatlar izledi. Yabancı gelinler uyruklarına göre incelendiğinde ise yüzde 12,0 ile Özbek gelinler birinci sırada yer alırken onları yüzde 11,3 ile Suriyeli gelinler ve yüzde 9,1 ile Azerbaycanlı gelinler izledi.

Boşanma hızı en yüksek il İzmir oldu

Kaba boşanma hızının 2023 yılında en yüksek olduğu şehir binde 3,05 ile İzmir oldu. Onu binde 2,94 ile Antalya, binde 2,80 ile Karaman takip etti. Kaba boşanma hızının en düşük olduğu il ise binde 0,36 ile Hakkari oldu. Onu binde 0,44 ile Şırnak, binde 0,55 ile Muş izledi. Evlilik süresine göre boşanmalar incelendiğinde, 2023 yılında gerçekleşen boşanmaların yüzde 33,4'ü evliliğin ilk 5 yılı, yüzde 21,7'si ise evliliğin 6-10 yılı içinde gerçekleşti.

YABANCI DAMATLARIN UYRUKLARI

ALMAN (%21,9)
SURİYELİ (%19,2)
AVUSTURYALI (%5,1)

EVLİLİK YAŞI ORTALAMASI

ERKEKLERDE

28

KADINLARDA

25

YABANCI DAMAT SAYISI

6,345

YABANCI GELİN SAYISI

31,029

BOŞANMA HIZININ EN YÜKSEK OLDUĞU ŞEHİR

İZMİR

BOŞANMA HIZININ EN DÜŞÜK OLDUĞU ŞEHİR

HAKKÂRİ

YABANCI GELİNLERİN UYRUKLARI

ÖZBEK (%12,0)
SURİYELİ (11,3)
AZERBAYCANLI (%9,1)

'Erkekler kadınlardan daha çok tasarruf yapıyor'

ING Türkiye'nin, kentsel yerleşim bölgelerinde yaşayan yetişkin bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemek amacıyla 2011 yılından bu yana IPSOS işbirliğiyle gerçekleştirdiği Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın (TTEA) 2023 yılı dördüncü çeyrek sonuçlarına göre, tasarruf sahipliği yüzde 23.3 düzeyinde gerçekleşti. Böylece araştırmanın yapılmaya başlandığı 2011 yılından bu yana tasarruf sahipliğinde görülen ikinci en yüksek tasarruf sahipliği oranı oldu. Dördüncü çeyrekte çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği yüzde 19 ile aynı düzeyde kalırken, çocuksuz bireylerde tasarruf sahipliği 5 puan artarak %29'a çıktı.

Araştırmaya göre, tasarruf sahipleri içinde düzenli tasarruf yapanların oranı bu çeyrekte de yüzde 69 ile geçen çeyrek ile benzer seviyede gerçekleşti. Erkeklerde düzenli tasarruf yapanların oranı bir önceki çeyreğe kıyasla 3 puan artışla yüzde 74'e yükselirken, kadınlarda bu oran yüzde 61'e düştü. Tasarrufu olanların tasarruf yapma gerekçeleri arasında "geleceğe yatırım" 6 puan artışla son çeyrekte 62'ye yükselerek yine ilk sırada yer alırken, "çocuklarım için" unsuru ise yüzde 17 ile ikinci sırada yer aldı. Tasarrufu olmayanlar için yakında tasarruf yapmayı planlayanların o-

ranı yüzde 38.5'tan yüzde 40.8'e yükseldi.

Erkekler daha çok hisse senedini tercih ediyor

Tasarrufu olanların tasarruf aracı tercihlerinde, yastık altı altın ve nakit son çeyrekte yüzde 26 ile birinci sırada yer alırken, sistem içi altın yüzde 16 ile ikinci sırada yer aldı. Hisse senetleri 2023'ün ilk çeyreğinden beri yükseliş göstermeye devam etti, üçüncü çeyreğe göre 2 puan ve ilk çeyreğe göre toplamda 9 puanlık bir artışla yüzde 14 ile en çok sahip olunan üçüncü tasarruf aracı oldu. Erkekler hisse senedini yine kadınlara oranla daha çok tercih etti.

Tasarruf araçları tercihi sıralaması kadın ve erkekler arasında hemen hemen aynı kalırken, sahiplik davranışı oransal olarak değişiklik gösterdi. 2023 dördüncü çeyreğinde kadınların erkeklere göre daha çok tercih ettiği tasarruf araçları 5 puan farkla yastık altı altın ve nakit, sistem içi altın ve 6 puan farkla vadesiz hesap oldu. Erkeklerin kadınlara göre daha çok tercih ettiği tasarruf araçları ise 9 puan farkla hisse senedi ve borsa ve 7 puan farkla döviz vadeli hesap oldu. Bireysel emeklilik fonlarının tercih edilme oranı %8 olarak gerçekleşirken, bu oran TL vadeli hesapta %6 oldu. Kripto para fonlarının tercih edilme oranı da %4'e geriledi.

TKYD BAŞKANI DR. TAMER SAKA

“Yatırımcı, ülkenin demokratik olup olmamasına bakmaz, hukukuna bakar”

OSMAN KILIÇ ÖZEL RÖPORTAJI

Birçok büyük holdingin yönetiminde bulunmuş ve en son CHP Ekonomi ve Kalkınma Politikaları Genel Başkan Başkanlığı görevinde de bulunan TKYD (Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği Başkanı) Dr. Tamer Saka, SANTRAL'e özel açıklamalarda bulundu.

“Eksik taraflarımız var, yanlış taraflarımız var, gelişim alanlarımız var falan filan ama bölgeye baktığımız zaman bölgedeki yine göreceli olarak en istikrarlı ülke biziz” diyen TKYD Başkanı Tamer Saka, sanılan aksine sermaye için demokrasinin zannedildiği kadar önem arz etmediğini bildirdi. Bazı ülkelerde demokrasinin olmadığını ama yatırımın olduğunu ifade eden Saka, “Mesela Suudi Arabistan'da da demokrasi yok ama yatırım var. Dolayısıyla yani para ile demokrasiyi çok ilişkili görmüyorum. Güven mekanizması çok önemlidir. Tabii ki demokrasi olması daha ilave bir şey yani ama demokrasi varken hukukun üstünlüğü eğer problemlidir ise bu da sıkıntıdır” ifadelerine yer verdi.

“Bir ülkede hukuk iyi çalışmıyorsa, algı buysa adam yaptığı yatırımın riskte olduğu algısını kavuşur ve para yatıracak olan birisi parasını iki ülke varsa hukuk daha problem değilse oraya değil diğer tarafa yatırır” diyen Saka, Dubai'de demokrasinin olmadığını ama İngiliz hukukuna bağlı olduğunu ve dolayısıyla yatırımcılar için bunun yeterli olduğunu söyledi. Ya-

bancı girişini artırmak için en temel meselenin hukukun üstünlüğü olduğuna dikkat çeken Saka, “Hukuk doğru çalışıyor ama algı bozuksa o algıyı da düzeltecek adımları atmamız lazım ama hepimiz biliyoruz ki sorunlar var maalesef yani yıllardır yılların birikimi, bu sadece 10 sene 20 senedir değil uzun yıllardan beri sistemin problemlerinden dolayı birike birike gelmiş problemler var” diye konuştu.

“Yüzde 60'ının yabancı olduğu borsa çok dengeli bir ekonomiyi göstermez”

Yüzde 60 borsasını yabancıların oluşturduğu bir ülkenin çok dengeli bir ekonomiye sahip olmadığına değinen Saka, “Globaline baktığınızda New York borsası kendi

borsası zaten kendi parası Amerikan parası onun yüzde 80'i lokaldir. Londra diye baktığınızda Londra zaten uluslararası bir finans merkezi" açıklamasına yer verdi. "Sen buradan kalkıp Londra'da açılıyorsun. O da bir ölçü değil bana göre" diyen Saka, yabancı yatırımcı diye bakıldığında her şeyin borsa da olmadığını, yatırımcının buraya fabrikasını getirmesinin de yatırıma örnek olabileceğini belirtti. Türkiye borsasının da yabancıların gözünden çıkarıldığı bir alan olmadığına vurgu yapan Saka, "En ölü zamanında bile yüzde 20'ye yakın bir yabancı oranı var borsada" şeklinde konuştu.

"Önümüzdeki bir -iki sene başını suyun üstünde tutabilme kabiliyeti gerektirecek"

Banka faizlerinin reel enflasyonu bir şekilde yakaladığına dikkat çeken Tamer Saka, "Ama bir de reel enflasyon var, hani yüzde 300, yüzde 400 artan kalemler var, kirada da benzer bir tablo ile karşı karşıyayız. İnsanın hayatını etkileyecek alanlarda ciddi artışlar var. Dolayısıyla bu noktada iç piyasaya çalışan ve ihracatı olmayan şirketleri, borçluluk oranları yüksek olan şirketleri bu tablo ciddi oranda etkileyecektir" değerlendirmesinde bulundu. İhracatçının başını suyun üstünde tutabileceğini kaydeden Saka, "Önümüzdeki bir -iki sene başını suyun üstünde tutabilme kabiliyeti gerektirecek. Bunu tüm şirketler için söylüyorum. Sonuçta kimse çok muazzam paralar kazanacağı bir döneme girmiyoruz" açıklamalarına yer verdi.

"Halka arzların da bir limiti var"

Halka arzların kaynak bulunamadığı için arttığına dikkat çeken Tamer Saka, "Bu noktada bono ihracatları da arttı, halka arzlar da arttı ama bunların bir limiti var. Bazı şirketlerin zaten halka arz oranları yüksek, en büyük kurumlar açısından baktığınız zaman, onlar ihracatla biraz daha maliyetleri operasyonların nakit ihtiyaçlarını karşılama yönünde adım atacaklar, yani onlara destek olur" değerlendirmesiyle şirketlerin yeni süreçteki adımlarını anlattı.

"Borsa bu performansla bu kadar hızlı koşamaz"

Borsa hareketliliğini iki başlıkta değerlendirmek gerektiğine değinen Tamer Saka, "Halka arzlar açısından hareketlilik, kaynak bulma açısından tek şey o kaldı. O anlamda büyümek isteyen şirketler için önemli bir unsur. Bir yerde kötü değil zaten biz hep borsanın değişmesini yayılmasını konuşuyorduk bu önemli. Ama ikinci sebepte halkın gelme sebebi de alternatif kazançlara baktığınız zaman çok yüksek performans gösteriyor ama şimdi istikrarla evet borsa bu kadar yüksek performansı bu kadar hızlı koşamaz. Yani bir

şekilde bu patlayacaktır. Hep yukarı hep yukarı dünyası yok. Sürdürülebilir değerler yok” değerlendirmelerine yer verdi.

“Seçimden sonra ekonomide önemli adımlar atılırsa yatırım gelir”

Geçtiğimiz süreçte Amerika'da temaslarda bulunduğunu belirten Saka, “Finans tarafında özellikle stratejik yatırım yapabilecek şirketlerle görüştim. Benim aldığım intibada ekonomide atılan bu adımların pozitif bir etkisi olduğu yönünde oldu” bilgisini verdi. Mehmet Şimşek ismi ve onun oluşturmuş olduğu yönetime pozitif bakış olduğunu bildiren Saka, “Fakat bu pozitiflik eyleme geçmek için yeterli düzeyde değil henüz” değerlendirmesinde bulundu.

Saka şöyle devam etti; “Özellikle batı sermayesi açısından söylüyorum çünkü Körfez sermayesi başka bir dinamikte çalışıyor. Dolayısıyla batıdan böyle külliyetli bir yatırım gelme olasılığını şu anda düşük

görüyorum. Zaman içerisinde doğru adımlar atılmaya kararlılıkla devam ederse 2024'ün ortasından sonra zaten o adımları atmamız lazım yani seçimden sonraki 3 ay kritik, eğer o adımlar hayata geçerse 2024'ün sonuna doğru biz bir hareketlenme görürüz, 2025'te bu daha da artar.”

“İyi adımlar atılırsa portföyüne Türkiye'yi almaya hazır yerler var”

Türkiye'nin yabancı yatırımcı tarafından takip edildiğini ama 2018'den beridir para girişi olmadığını söyleyen Tamer Saka, “Bu Türkiye için fırsat kaybı. İyi şeyler yapılmaya başladığı noktada Türkiye'ye gelmeye hazır, portföyüne Türkiye'yi almaya hazır da ciddi bir büyüklük var. Türkiye önemli bir ülke, baktığımız zaman bölgenin en büyük ülkelerinden ve potansiyeli olan, pazarı en büyük olan ülkelerinden bir tanesi” dedi.

“Biz büyümüşüz ama herkes büyümüş!”

Türkiye'nin temel eksikliğinin ekonomi politikaları açısından en tepede bütüncül bir yaklaşımın olmaması olduğunu bildiren Tamer Saka, “Yani bütün ekonomiyi oluşturan tüm unsurların bir arada değerlendirileceği bir planlamaya ve stratejiye ihtiyacımız var. Bütün bunları bizim beraber yönetebiliyor olmamız lazım” dedi. Yıllardır böyle kişi başı milli gelirden 10 bin dolar seviyesinde takılıp kaldığına dikkat çeken Saka, “Bir ara baktım Türkiye'ye 60 sene önce de en büyük 16'ncı ekonomiymiş, şimdi 20'nin altına düştük. İlk 20 de olsa işte aynı bantta üç aşağı beş yukarı dolaşıyoruz. Yani dünyadan aldığımız pay ve genel ekonomiden aldığımız pay göreceli olarak düşüyor. Baktığımızda oransal olarak biz büyümüşüz ama herkes büyümüş, yani bir doğal büyüme var. Sadece biz kendimize bakıp da biz ne güzel büyüyüyoruz, büyüdük bu kadar olduk dediğimiz zaman reel büyümeyi ayırtmadığımız için yanlış analiz yapıyoruz” şeklinde konuştu.

“Yeni pazarlar geliştirmemiz lazım”

Ukrayna-Rusya Savaşı'nın nereye evrileceğinin, Avrupa'nın siyasi ortamının ne olacağını, karbon vergisi düzenlemesi meselesinin önemli başlıklar olduğunu kaydeden Saka, “Dolayısıyla bütün bunlar bize Avrupa'nın nasıl bir ekonomik halde olacağını gösterecek. Sayın bakanın da söylediği yeni piyasalar bulun sözleri önem arz ediyor. Bizim ana pazarımız Avrupa ama Amerika başta olmak üzere farklı alanlarda yeni pazarlar geliştirmemiz lazım” şeklinde konuştu.

“Küçük şirketler kurumsal olmaktan korkuyor, yavaş gidelim diyorlar”

Küçük şirketlerin kurumsal yapılar haline gelmeleri içim bir yerden başlamaları ve bundan korkmamaları gerektiğini vurgulayan Tamer Saka, “Bu şirketlerde kurumsallaşma önemli ama ciddi bir maliyet unsuru. Bu maliyetlere katlanmak istemiyorum diyor şirketler” dedi. “Sonuçta kimse yapmıyorsa sen yapıyorsan bu maliyetlere sen katlanıyorsan ilave insanlar organizasyonlar departmanlar kurman gerekiyor, raporlama yapman gerekiyor” diyen Saka, “Bundan yola çıkarak bazıları sana karşı avantaj sağlayabiliyor. Çünkü devlet bunu şu anda tam olarak desteklemiyor. Bankalar da tam olarak bu işin arkasında değil. Dolayısıyla rakiplerini zorlayan bir unsur yok sen bunu gönüllü olarak yapmak istediğin noktada kendi şirketin için orta vadede iyi olacak bir unsur ama kısa vadede rekabetçilik açısından problem yaratıyor. Öyle olunca da insanlar bu işe karşı kitleniyorlar. Dur bakalım biraz daha bekleyelim yavaş gidelim diyorlar” değerlendirmesinde bulundu.

**TAMER SAKA
RÖPORTAJININ
TAMAMI**

**SANTRAL
PARA.COM'DA**

TIKLA, OKU

**TARAF
SİZ
EKO.
NOMİ
HA
BER.
LERİ
DE**

**SANTRAL
PARA.COM'DA**

Adaylar sadece projeleriyle değil, stilleriyle de öne çıkıyor

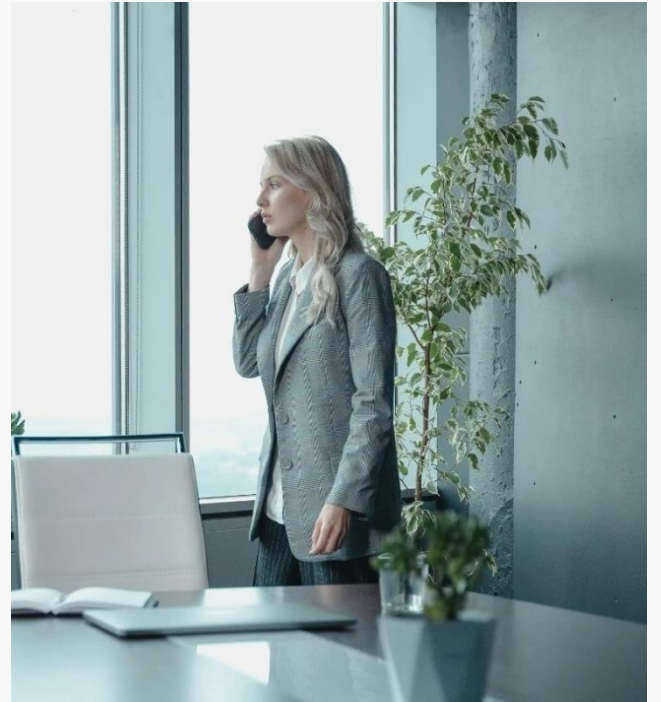
Seçimlere bir ay kala, adaylar sadece projeleriyle değil, aynı zamanda tarzları ve görüntüleriyle de dikkat çekmeye çalışıyorlar. Stil danışmanları yardımıyla aday tanıtım katalogları için özel çalışmalar yapılıyor. Yakın zaman önce hizmete giren ve tasarım giyim markalarının satışının yanında kişisel stil danışmanlığı hizmeti sunan The Clique platformu Kurucusu Eylül Ögetürk Önemlitürk, stil danışmanlığı taleplerinin özellikle son zamanlarda Belediye Başkanlığı adaylarına yoğunlaştığını belirtti.

Eylül Ögetürk Önemlitürk, müşteri gizliliği çerçevesinde isim vermeden, kadın liderler de dahil olmak üzere birçok adaya stil danışmanlığı hizmeti verdiklerini açıkladı. Bu hizmet sadece ürün satışıyla sınırlı değil, adayların fotoğraf çekimlerinden iletişim materyallerine, seçim meydanlarındaki duruşlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsıyor.

“Stil danışmanlığını erişilebilir kılıyoruz”

Stil sahibi olmanın, her kesimden insana kendini iyi hissettirmenin yanında özellikle siyaset ve iş hayatında öne çıkmanın ilk aşamalarından biri olduğunu belirten Önemlitürk, The Clique Platformu ile kişisel stil danışmanlığı hizmetini erişilebilir kıldıklarını belirtti.

Yaklaşık bir yıldır, mobil uygulamaları aracılığıyla kişisel stil danışmanlığı hizmeti sunan YLL Mağazacılık, yerli tasarım giyim markalarını bir araya getiren Lüks Tasarım Giyim Platformu The Clique’i 1 Mart’tan itibaren faaliyete geçirdi. Kısa süre önce anlaşma sağladığı yaklaşık 50 marka ile yerli tasarım giyim ve aksesuar ürünlerini, pop-up mağazalar kurarak Dubai, Almanya, İngiltere, İspanya ve Hollanda gibi ülkelerde müşterilerin beğenisine sunmayı planlıyor. Bu sayede yerli tasarım giyim markalarının ihracatını kolaylaştıracak yeni dağıtım kanalları oluşturarak, özellikle lüks tüketim grubunda Türkiye’nin Avrupa pazarındaki payını artırmayı hedefliyor.

wenergy

CLEAN ENERGY EXPO

2.Temiz Enerji Teknolojileri Fuarı

temiz enerjinin
başkenti izmir

09-11 Mayıs 2024

EV SAHİPLİĞİNDE

ORGANİZATÖRLER

STRATEJİK PARTNER

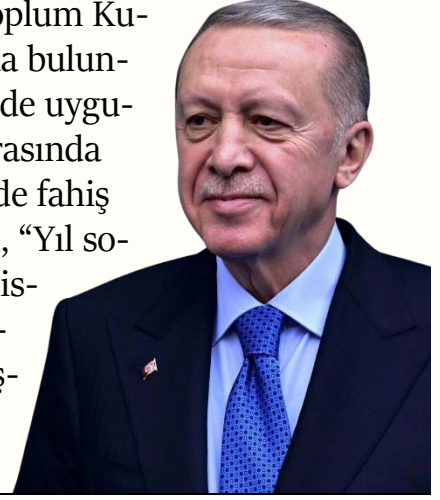
DESTEKLEYENLER

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

Erdoğan: “Enflasyon sorununu çözeceğiz”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Muğla'da "Sivil Toplum Kuruluşları ve Kanaat Önderleri Buluşması"nda açıklamalarda bulundu. Erdoğan, "Türkiye'yi büyütme stratejimizi kararlı şekilde uyguluyoruz. Yüzde 4,5 oranında büyüme ile Avrupa ülkeleri arasında yerimizi aldık" dedi. Piyasa gerçeklerinden kopuk bir şekilde fahiş fiyat artırımlarla mücadele edeceklerini kaydeden Erdoğan, "Yıl sonuna doğru uyguladığımız politikaların olumlu etkilerini hissetmeye başlayacağız" şeklinde konuştu. Erdoğan şöyle devam etti; "Enflasyon hususunda vatandaşlarımızın karşılaştığı sıkıntıların farkındayız. Bu sorunu mutlaka çözeceğiz."

Özel: “Türkiye’yi sevenlerden oy istiyoruz, bedelli askerliğe kaçanlardan değil”

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, Manisa'nın Soma ilçesinde halkla buluştu. Özel'in bedelli askerlik sözleri dikkat çekti. Özgür Özel'e peş peşe tepkiler geldi. Mitingde bedelli askerlik ile ilgili

açıklama yapan Özel, "Türkiye'yi sevenlerden oy istiyoruz, öyle bedelli askerliğe kaçanlardan değil gerekirse bu vatan için canını vermeye razı olanlardan oy istiyoruz. Zenginler bir yanda dururken emeği sömürülen işçiden, emeklilerden, emekçilerden oy istiyoruz" dedi. Özel'in, 2018'de bedelli askerlik uygulamasına destek verdiği ortaya çıktı.

Ali Babacan: ‘Hukuk yoksa ekonomi yok’

Deva Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, Ankara'daki yayın kuruluşlarının temsilcileriyle bir araya geldi. Hükümetin ilk önce TÜİK ve Merkez Bankası'nın saydamlığı konusunda önlem alması gerektiğini söyleyen Babacan, "Herkes TÜİK'in gerçek enflasyonu açıklamadığını biliyor. Merkez Bankası şeffaf değil. Bizim tahminlerimiz 400 milyar dolar satıldığı yönünde. Hukuka güvenin sağlanmadığı yerde ekonomi düzelmez" dedi.

Akşener: “CHP’nin jest isteme işlerinden bıktım”

İyi Parti lideri Meral Akşener, Özgür Özel'in açıklamalarıyla ilgili, "Ben CHP'nin bu jest isteme işinden bıktım usandım, midem bulanıyor artık. İyi Parti olarak bu 15 milletvekili ile seçime girdik ama o seçime girip grup kurduğumuz andan itibaren Ak Parti tek başına hükümet olmayı kaybetti. 24 milletvekili ekstra kazandı CHP. O günden beri Ak Parti bir türlü tek başına iktidar olamıyor" değerlendirmesinde bulundu.

Devlet Bahçeli: "Hayat pahalılığı kaderimiz değildir ve bitecektir"

Türkiye'nin bu yüzyılda yükselişini hızlandıracağına belirten MHP lideri Devlet Bahçeli, bu yüzyılda sosyal ve ekonomik sorunların, terör ve bölücülük melanetinin üstesinden gelineceğini belirterek, "Hayat pahalılığı kaderimiz değildir ve bitecektir. Emeklilerimizin çağrılarını haksız değildir, gerekli iyileştirmeler cömertçe yapılacaktır. Enflasyonla mücadele başarıya ulaşacak, fiyat ve finansal istikrar Türkiye ekonomisinin zincirlerini kıracaktır. Faiz, döviz ve enflasyon siperine yatıp ekonomik ve siyasi istismar operasyonunu dört bir koldan ilerletenlerin hevesleri inşallah kursaklarında bırakılacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye ekonomisinin zincirlerini kıracaktır. Faiz, döviz ve enflasyon siperine yatıp ekonomik ve siyasi istismar operasyonunu dört bir koldan ilerletenlerin hevesleri inşallah kursaklarında bırakılacaktır" değerlendirmesinde bulundu.

Davutoğlu: "İktidarın adayına destek verebiliriz"

Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu "Esas itibarıyla muhalefet partileriyle ama ola ki bir yerde iktidar gerçekten bizim de benimsediğimiz iyi bir adayı çıkartır o şehrin iyiliği içindir, onu da destekleriz. İlkesel olarak iktidar-muhalefet demeden bütün partilerle konuşmaya hazırız" dedi. T24'ten Murat Sabuncu'nun sorularını yanıtlayan Gelecek Partisi lideri Ahmet Davutoğlu, yerel seçimlerde partilerin pozisyonlarının şekillenmediğini söyledi.

"İktidar diliyle partimize saldırmak muhalefete kazandırmaz"

DEM Parti Antalya Milletvekili Saruhan Oluç, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Özgür Özel'in, yerel seçimlerde aday çıkarmaları nedeniyle partisine yönelik "Bize kaybettirme stratejisi izliyorlar" sözlerine tepki gösterdi. BBC'nin haberine göre Özel'in muhalefetin geçen yıl seçimi kaybetmesinin ardından "Keşke HDP kendi cumhurbaşkanı adayını çıkarsaydı" sözlerini anımsatan Oluç, "Bugün çıkıp da DEM Parti bize kaybettirmek için çalışıyor, aday gösteriyor demesi siyasi olarak tutarsız geliyor. İktidar diliyle bize saldırmak muhalefete kazandırmaz" açıklamalarına yer verdi.

Baş: "Hodri meydan diyoruz!"

Partisinin İzmir Belediye Başkan adayları tanıtım toplantısında konuşan TİP Genel Başkanı Erkan Baş, yerel seçimlere ilişkin dikkat çeken mesajlar verdi. Baş, "Burada muhalefetin uğraşmasına gerek yok" diye düşünülen her yerde o iktidarın karşısına dikilme kararı aldık. Burada muhalefetin şansı yok diyenlere hodri meydan diyoruz" açıklamasında bulundu.

"6 ayda yüzde 80 büyüdük"

Parti üyeliğinde 6 ayda yüzde 80 büyüme kat ettiklerini ifade eden Yeniden Refah Partisi lideri Fatih Erbakan, "1 Mart günü Düzce'de konuşma yaparken söyledim. Dedim ki, parti üyeliğinde 450 bini geçtik. 2 Mart'ta İstanbul'da konuşma yaparken 455 bin 300 olduk" şeklinde konuştu.

YENİDEN REFAH
PARTİSİ

STRATEJİST ÇAĞLAR TOROS, ÖZEL AÇIKLAMALARDA BULUNDU

“Yerel seçimler, genel seçimler gibi piyasayı etkilemez”

Seçimler sonrası süreçle ilgili değerlendirmelerde bulunan İno Yatırım Stratejisti Çağlar Toros, “Öncelikle şunu söyleyeyim, yerel seçimlerin genel seçimler kadar piyasayı etkileyeceğini düşünmüyorum” ifadesini kullandı.

Yani Kabine tarafını ilgilendiren bir seçim olmaması (Haziran 2023'te Kabine değişikliği beklentileri ile politikalarda belirsizlik vardı) nedeniyle politikaların bu durumdan etkileneyeceğini düşünmediğini aktaran Toros, “Zaten Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in de buna yönelik açıklamaları oldu. Şimşek 'Piyasalarda tedirginlik ve güven* sızlık oluşturmaya yönelik kasıtlı haberler dolaşıma sokulmaktadır. Orta Vadeli Programımızda uygulayacağımız politikaları net bir şekilde ortaya koyduk. Kurala dayalı ve öngörülebilir politikalarımız seçim sonrası dönemde de aynen devam edecektir. Bu çerçevede vatandaşlarımızdan istirahat ediyorum; lütfen bizden duymadığınız hiçbir habere itibar etmeyiniz' açıklamasında bulunmuştu. O yüzden po-

litikalarda seçime ya da seçim sonrasına bağlı bir sertlik beklemiyorum. Konjoktüre göre hareket edilecektir” açıklamalarına yer verdi.

“Enflasyonda mayıs sonrası süreç bence daha kritik olacak”

Merkez Bankası faiz politikasındaki değişiklik sonrası ciddi bir faiz artırımını yoluna gitti. Bunun en son sürecinde ise faizler sabit bırakıldı. TCMB Başkan değişikliği sonrasında ilk önce Enflasyon Raporu sunumuna ardından ise PPK metnine şahit olunduğunu kaydeden Toros, “Burada verilen mesajların net olduğunu düşünüyorum. Enflasyon kontrol altına alınana kadar sıkı para politikası devam edecek gözüküyor. Özellikle Mayıs ayında doğal gaz fiyatlamaları kaynaklı olarak %70 - 75 aralığında zirve yapması beklenen enflasyonda Mayıs sonrası süreç bence daha kritik olacak” değerlendirmesinde bulundu. Toros, “Sıkı para politikası dendiğinde akla ilk faiz artırımları gelse de bu farklı enstrümanlarla da olabilir” diye konuştu.

AVM'ler cirolarını yüzde 99,6 artırdı

Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği ile Akademetre Research tarafından oluşturulan AVM Ciro Endeksi'nin 2023 sonuçlarına göre alışveriş merkezi metrekare cirosu 2023'te bir önceki yıla göre nominal değerde (enflasyondan ayrıştırılmamış) yüzde 99,6 artış gösterdi. 2010 yılı bazına göre endeks 2023'te 1890 puana ulaştı. Metrekare verimliliği bakımından veriler incelendiğinde, İstanbul'a gelen yabancı turistlerin etkisiyle İstanbul AVM'lerinin verimlilik endeksi 2030 olurken, Anadolu AVM'lerinde bu rakam 1772 olarak oldu. Aynı dönemde metrekare başına toplam ciro 89 bin 432 liraya yükselirken, İstanbul AVM'lerinde bu rakam yüzde 85,6 artışla 110,6 bin lira, Anadolu AVM'lerinde yüzde 115,3 artışla 75,3 bin liraya çıktı.

MB faizi yüzde 45'te sabit tuttu

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Para Politikası Kurulu (PPK), politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını değiştirmeyerek yüzde 45'te sabit tuttu. Merkez Bankası yılın ikinci faiz kararını açıkladı. Merkez Bankası Merkez Ocak ayında politika faizini 250 baz puan artırarak yüzde 45'e çıkarmıştı. TCMB'de yapılan açıklamada, "Kurul, kararlarını öngörülebilir, veri odaklı ve şeffaf bir çerçevede alacaktır" dendi.

Goldman Sachs: Rezervler pozitif dönebilir

Goldman Sachs

Goldman Sachs ekonomistleri Clemens Graffe ve Başak Edizgil tarafından hazırlanan son rapora göre TCMB'nin dezenflasyon için TL'de reel değerlemenin temel faktör olduğuna vurgu yapması vurgusu yapıldı. Raporda Türk lirası ve rezervlerle ilgili pozitif beklentiler yer aldı. Goldman Sachs ekonomistleri yabancı portföy girişi ve daralan cari açık dolayısıyla TL'de değer kaybının çekilmesini öngördü. Goldman Sachs ekonomistleri, TCMB'nin negatif olan swap hariç net rezervlerinin 2024'te pozitif dönebileceğini kaydetti. Ekonomistler daha önce ifade ettikleri gevşeme öngörüsünü de korudu. Banka Türkiye'de gevşemenin yılın üçüncü çeyreğinden itibaren başlayacağını tahmin ediyor. Raporda "TCMB'nin son dönemde kredi kartı harcamalarındaki artışı engellemek için yeni tedbirler almasını beklemeye devam ediyoruz" denildi.

Ocakta kapanan şirket sayısı yüzde 7,4 arttı

Türkiye'de kurulan şirket sayısı, ocakta bir önceki aya göre yüzde 13,7 azalarak 10 bin 809, kapanan şirket sayısı yüzde 71,7 gerileyerek 1682 olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda kurulan 11 bin 45 şirket ve kooperatifin yüzde 86,9'unu limited şirketler, %10,9'unu anonim şirketler, %2,1'ini ise kooperatifler oluşturdu.

Otomobil satışları şubatta yüzde 40 arttı

Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği (ODMD) Şubat 2024 Otomobil ve Hafif Ticari Araç Pazarı Raporu'nu paylaştı. Otomobil ve hafif ticari araç pazarı 2023 yılı Şubat ayına göre %30,6 artarak 105 bin 990 adet oldu ve tüm zamanların şubat ayı rekoru kırdı. Otomobil satışları %39,67 artarak 82 bin 277 adet olurken, hafif ticari araç pazarı %6,6 artarak 23 bin 713 adet oldu.

“Yoksulluk sınırı 52 bin 954 lira oldu”

TÜRK-İŞ'in, çalışanların geçim koşullarını ortaya koymak ve temel ihtiyaç maddelerindeki fiyat değişikliğinin aile bütçesine yansımalarını belirlemek için her ay yaptığı "Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması"nın Şubat 2024 sonuçlarını paylaştı. Araştırmaya göre, şubat ayında 4 kişilik ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarını ifade eden "açlık sınırı" 16 bin 257 lira oldu. Gıda, giyim, konut, ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarına denk gelen "yoksulluk sınırı" ise 52 bin 954 lira olarak hesaplandı. Araştırmada, bekar bir çalışanın "yaşama maliyeti" aylık 21 bin 189 lira olarak belirlenirken, Ankara'da yaşayan 4 kişilik ailenin gıda için yapması gereken asgari harcama tutarı bir önceki aya göre %8,03 artış gösterdi. Son 12 ay itibarıyla değişim oranı %72,49 hesaplandı.

Türkiye ekonomisi 2023'te %4,5 büyüdü

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2023'e ilişkin üretim yöntemiyle hesaplanan Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) sonuçlarını paylaştı. Buna göre, Türkiye ekonomisi geçen yıl yüzde 4,5, 2023'ün son çeyreğinde de yüzde 4 büyümeye kaydetti. Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH, 2023'te bir önceki yıla göre yüzde 75 artarak 26 trilyon 276 milyar 307 milyon lira olarak gerçekleşti.

Banka dışı finansta hacim 1,2 trilyon TL oldu

FKB'nin temsil ettiği beş sektörün 2023 yılı konsolide verilerine göre; sektörlerin 2023 yılında toplam işlem hacmi 1 trilyon 220 milyar TL olurken aktif toplamı 671 milyar TL, öz kaynak büyüklüğü ise 111 milyar TL oldu. Finansal Kurumlar Birliği Başkanı Ali Emre Ballı, “Önümüzdeki dönemde sektörlerimizin istikrarlı büyümesini sürdürmek ve ülkemizin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak için çalışmaya devam edeceğiz” dedi.

Nefret söylemi, şiddet olaylarının sinyallerini de veriyor

Nefret söylemi kavramının tek bir tanımı olmadığını belirten Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi Bengi Çakmak, “Ne ifade ettiğini birbiriyle bağlantılı şu iki açıdan özetleyebiliriz; İlk olarak, nefret söylemi kavramı, ifade özgürlüğünün sınırlarıyla ilişkili düşünülür. İfade özgürlüğünün nefrete ve şiddete yol açabilecek derecede belirsizleşmesini ve esneklik göstermesini engellemek adına insan haklarına dayanarak bir sınır çizme gereği duyulur. Nefret söylemi de bu sınırın oluşturulmasına işlevsel bir katkı sunar. İkinci olarak da nefret söylemini, toplumsal düzenin korunması bakımın-

dan rol üstlenen bir faktör veya bir uyarı sistemi olarak ele alabiliriz” dedi. Dildeki nefret söylemi suç olaylarına yönelik uyarı niteliği taşıyor.

Dilde kendini gösteren bir olgu olarak nefret söyleminin, toplumdaki güç ilişkilerini ve sorunları yansıtarak mevcut problemleri açığa çıkaracağını ve ağırlaşabilecek şiddet ve suç olaylarına yönelik bir uyarı niteliği taşıyacağını da kaydeden Çakmak, “Nefret söyleminin taşıdığı bu iki anlama paralel olarak, her tür ayrımcılık ifadesini ve bunlardan ötürü meydana gelebilecek hak ihlallerinin dildeki yansımalarını kapsayan sözlü, yazılı, görsel gibi

içerikleri nefret söylemi olarak ele alabiliriz” şeklinde bilgi verdi.

Nefret söylemini meydana getiren toplumsal dinamikler neler?

Nefret söylemini meydana getiren toplumsal dinamiklerin başında ötekiyle, başka olanla, farklı veya yabancı olanla kurulan gerilimli ilişkinin sayılabileceğini aktaran Çakmak, “Bir diğer deyişle, insan hakları her ne kadar evrensel biçimde tanımlanmış olsa da toplumsal düzenleri oluşturan normlar toplumlar ve kültürler arasında değişkenlik gösterebiliyor. Bu açıdan, neyin ve kimin normal olmadığını belirleyen toplumsal dinamikler zamana ve mekâna göre farklılaşabilir. Fakat her durumda, nefret söylemini kuran faktörlerin başlıcası, normal kabul edilenin dışında kalanların birer öfke ve nefret nesnesine

dönüşmesidir. Öfkenin ve nefretin sebebi, normal olmayanın toplumsal düzeni sar-sacağına dair önyargı ve endişedir diyebiliriz” değerlendirmesinde bulundu.

Sosyal medyanın rolü...

Sosyal medyanın, nefret söyleminin yayılmasında büyük bir rol oynadığını da dile getiren Sosyolog Çakmak, “Sosyal medya yalnızca nefret söyleminin değil her tür söylemin, bilginin, imgenin yayılmasını sağlıyor. İletişim ve haberleşme açısından geçmişte benzerini görmediğimiz cinsten geniş ölçekli, hızlı ve katılıma açık bir ortam sağlaması bakımından sosyal medya çağımızın en öne çıkan sıçramalarından biri haline geldi. Her bireyin kendi isteği doğrultusunda katılabildiği, paylaşım yapabildiği ve etki yaratabildiği bir ortamda, nefret söyleminin de kolaylıkla yer bulması ve hızla yayılması kaçınılmaz.

“

İnsan hakları her ne kadar evrensel biçimde tanımlanmış olsa da toplumsal düzenleri oluşturan normlar toplumlar ve kültürler arasında değişkenlik gösterebiliyor

”

Yüz yüze iletişimin aksine anonimliğin, anlık iletişimin ve geçiciliğin hâkim olduğu bir ortamda kişilerin daha kayıtsız olması da sorunu büyüten nedenlerden biridir” dedi.

Nefret söylemi uyarı niteliği de taşıyor
Nefret söyleminin bir uyarı niteliği taşıdığını da söyleyen Bengi Çakmak, “Toplumda halihazırda var olan ve belki de büyümekte olan sorunlara ayna tutar ve yaşam hakkının ihlaline dek varabilecek şiddet olaylarının sinyallerini verir. Nefret söylemiyle ifade özgürlüğü arasındaki sınırların çok hassas olduğunu bilmek ve bu sınırlar üzerine tartışabilmek önemlidir. Ancak nefret söyleminin ifade özgürlüğü adı altında geçerli görülmesi veya toplumsal normlara dayanarak normal kabul edilmesi son derece tehlikelidir” ifadesine yer verdi.

Herhangi bir nefret söylemini hafife almamak gerekiyor

Ayrımcılık içeren şakalar, hakaretler, tehditler ve nihayetinde şiddet uygulamaları arasında fark olmakla beraber, hepsinde ortak bulunan nefret unsuru üzerinde durmak ve herhangi bir nefret söylemini hafife almamak gerektiğini de kaydeden Bengi Çakmak, “Elbette bu noktada şiddeti yalnızca kişilerin fiziksel saldırıya uğramasına indirgemiyoruz; nefretin nor-

malleşmesi ve yayılmasıyla birlikte kişilerin rahat ve mutlu şekilde yaşamalarının önünde oluşabilecek her tür engel toplumsal bir sorun olarak ele alınmalıdır. Nefret söylemiyle mücadele edebilmek için insan haklarının evrenselliğini temel almak önemlidir” şeklinde konuştu.

“Nefret söylemine karşı durmak gerek”
Nefret söylemine karşı farkındalık oluşturabilmek için ayrımcılığın ne olduğunu tartışmak ve eğitimin bir parçası haline getirmek gerektiğini de dile getiren Çakmak, “Bunun için temel koşul, sorgulayıcı ve eleştirel olmaya teşvik etmektir. Bu noktada yalnızca kurumsal bir eğitim sürecinden değil, bireylerin kendi yargılarını ve değerlerini de eleştirel biçimde gözden geçirerek kendilerini eğitmeleri önemlidir. Bireysel veya toplumsal düzeyde yeterince kabul görmeyen, azınlık veya öteki kabul edilen, anormal bulunan ve ahlaki açıdan iyi değerlendirilmeyen toplumsal grupların, kişilerin, davranış biçimlerinin neler olduğu değişkenlik gösterebilir. Nefret söylemine karşı bilinçlenmek ve ayrımcılığa karşı insan haklarını savunmak, kişilerin herkesi ve her şeyi tamamen benimsemesi demek değildir. Nefret söylemine ve ayrımcılığa karşı durmak, herkesin var oluş hakkını savunmak demektir” dedi.

“

Nefret söyleminin ifade özgürlüğü adı altında geçerli görülmesi veya toplumsal normlara dayanarak normal kabul edilmesi son derece tehlikelidir

”

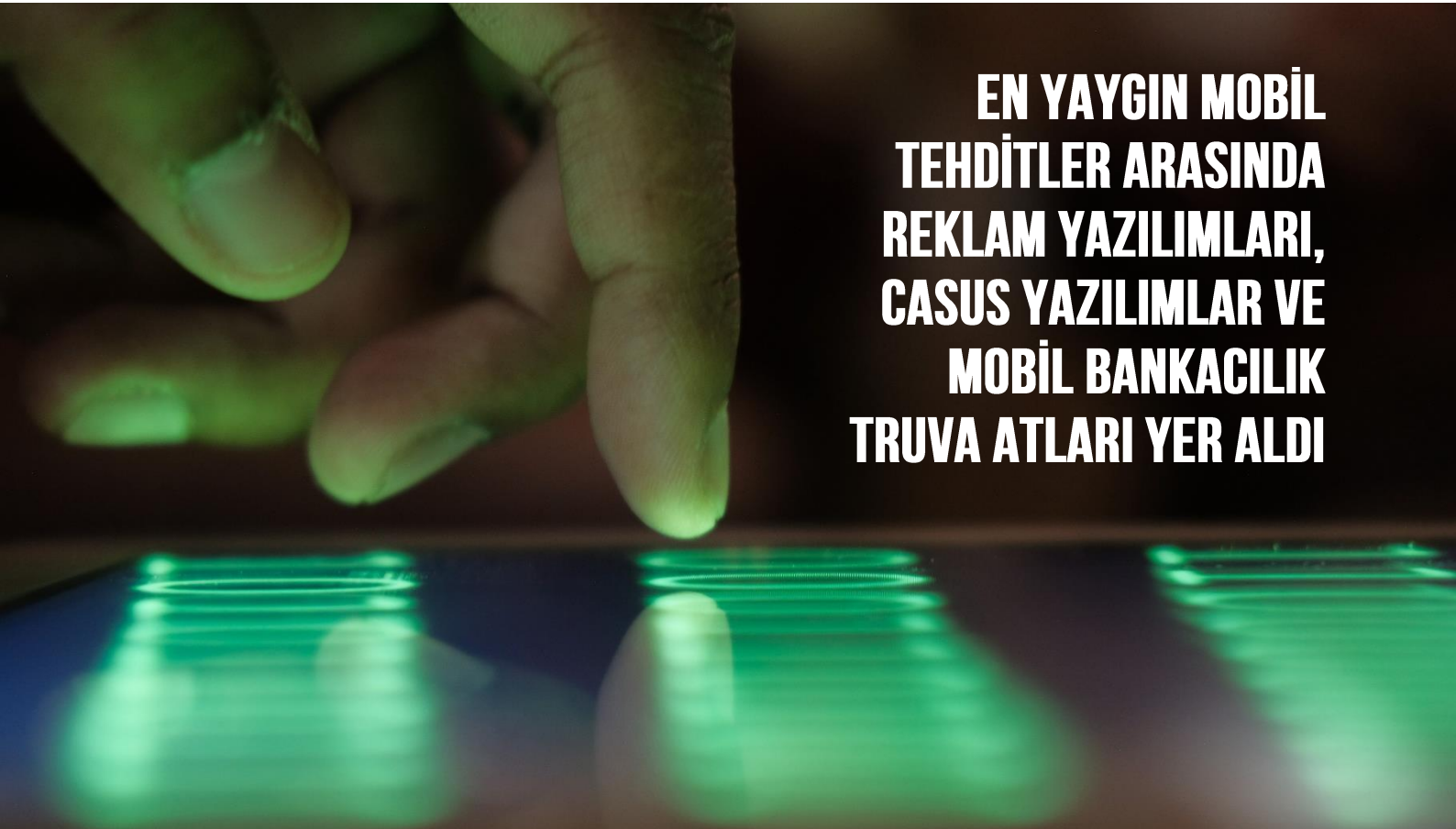
SİBER TEHDİT CEBİMİZDE!

Mobil siber tehditler %120 oranında arttı!

Kötü amaçlı yazılım bulaşma vektörleri büyük bir çeşitlilik gösteriyor. Kullanıcılar genellikle resmi olmayan kaynaklardan program yüklediklerinde kötü amaçlı yazılımlarla karşılaşabiliyorlar, ancak bazen kötü amaçlı uygulamalar mobil pazarlarda da bulunabiliyor. Saldırganlar, 'kurbanı' kötü amaçlı bir uygulamayı indirmeye ikna etmek için çeşitli yemler kullanıyor ve bunu yararlı veya iyi bilinen bir uygulama kılığında gizlemeyi tercih ediyor. META bölgesinde siber suçlular tarafından en fazla kullanılan yemleme teknikleri, kötü

amaçlı yazılımları WhatsApp veya Chrome uygulama modları, müzik indiriciler, reklam engelleme yazılımları ve sistem uygulamaları kılığında konumlandırılmaktı. Kullanıcılar bu uygulamaları orijinal kopyalarıyla karıştırdığında cihazlarına zararlı yazılım bulaşmalarına sebep oluyor.

Orta Doğu, Türkiye ve Afrika bölgesindeki mobil cihazlarda tespit edilen en yaygın mobil tehditler arasında reklam yazılımları, casus yazılımlar ve mobil bankacılık Truva atları yer aldı. Reklam yazılımları görünüşte zararsız bir şekilde davransa da

**EN YAYGIN MOBİL
TEHDİTLER ARASINDA
REKLAM YAZILIMLARI,
CASUS YAZILIMLAR VE
MOBİL BANKACILIK
TRUVA ATLARI YER ALDI**

2024 YILINDA MOBİL CİHAZLARA YÖNELİK GELİŞMİŞ SALDIRILARIN SAYISININ ARTACAĞINA İNANIYORUZ...

kullanıcıyı reklamlarla spamlayabiliyor, pili tüketebiliyor ve hatta hassas verilere erişebiliyor. Casus yazılımlar, özellikle de META bölgesinde aktif bir Truva atı olan CanesSpy, virüs bulaşmış akıllı telefonda veri çalabiliyor, cihazdaki kişilerin ve kullanıcı hesap bilgilerinin bir listesini, belgeleri alabiliyor ve ayrıca alacağı bir komut üzerine cihazın mikrofonundan kayıt yapabiliyor.

“2024’te mobil cihazlara yönelik saldırıların artacağına inanıyoruz”

Kaspersky Rusya ve BDT Kaspersky GReAT Başkanı Dmitry Galov konuyla ilgili olarak, "Orta Doğu, Türkiye ve Afrika bölgesinde gözlemlenen mobil kötü amaçlı yazılım türlerinden biri de Truva atlarıdır. Bunlar genellikle meşru uygulamalar olarak gizlenen uygulamalardır. Genel olarak Truva atları-

nın işlevselliği, ait oldukları kötü amaçlı yazılım türüne bağlı olarak farklılık gösterir. Truva atları kurbanların cihazlarından veri çalabilir, istenmeyen abonelikler ekleyebilir ve zorla para alabilir. 2024 yılında mobil cihazlara yönelik gelişmiş saldırıların sayısının artacağına inanıyoruz, çünkü saldırganlar sürekli olarak

kötü amaçlı yazılım sunmak için yeni yollar arıyor ve kötü amaçlı yazılımlar daha karmaşık hale geliyor. Sonuç olarak, saldırganlar çabalarından para kazanmanın yeni yollarını arıyor. Apple kullanıcıları için App Store'u atlayarak iOS'a

jailbreak yapmadan alternatif mağazalardan uygulama yüklemek mümkün hale geldiğinde, mobil siber tehdit ortamının nasıl değişeceğini gözlemlemek ve analiz etmek önem kazanacak" değerlendirmesinde bulundu.

Mustafa Başar
İLHAM VE İNSAN
Yönetim Kurulu Danışmanı

Yapay Zekâya Farklı Bir Bakış-1 YAPAY MI, KOLEKTİF Mİ?

Son derece önem verdiğim ve hakkında farkındalığın artmasını arzu ettiğim için, “duygusal zekâ” ile ilgili düşünür, konuşur ve yazarım. Çünkü özellikle herhangi bir alanda “liderlik yapan kişilerin” empati kurabilme kabiliyetlerini ve sosyal becerilerini geliştirmelerinin bir zaruriyet olduğuna inanıyorum. İşin aslına bakarsanız, elbette sadece liderlerin değil, insan olan, insanlar arasında daha değerli konumda olmak isteyen herkesin, duygusal zekâsını geliştirmesi ve “insanlığı keşfetmesi” gerek. Ne gariptir ki, insanlığın keşfi için, kişinin önce kendi iç dünyasını keşfetmesi gerekiyor. Yani diğer insanlarla olan ilişkilerinde etkin olabilmesi, bulunduğu sosyal ortamlara değer katabilmesi için, insanın bir süre (hatta ömrünün sonuna kadar zaman zaman) yalnız kalabilmeyi göze alması gerekiyor!

Duygusal zekâ demişken, böyle bir zekâ türünün var olduğunu veya daha geniş bir ifade ile zekâ denilen şeyin tek çeşit veya tek yönlü olmadığını çok yakın bir zamanda ancak anlayabildi insanlık. 1983 yılında ilk kez Howard Gardner tarafından ortaya atılan “çoklu zekâ teorisi” dâhil, son yarım asırda, insan zihni ve düşünce yapısı üze-

rine gerçekleştirilmiş olan araştırmalar neticesinde, artık iki elin parmak sayısından daha fazla “zekâ türünün” var olduğu kabul ediliyor! Anlaşılacağı üzere, zaman ilerledikçe, insanlığın bilgi birikimi artıyor, kullandığı teknoloji gelişiyor; bilgiye erişimi kolaylaşıyor. Bilgiye erişim kolaylaştıkça, insanlığın gelişiminde “küme zekâ”sı devreye giriyor! Birilerinin ömürleri vefa edene kadar sürdürdükleri araştırma ve çalışmaları, başkaları kaldığı yerden devralıyor, mevcut gelişmeyi daha da ileri götürerek yeni gelişmelere vesile oluyorlar. Bazen aynı anda bir grup insanın bir arada çalışması, bazen aynı anda farklı yerlerde birbirlerinden habersiz çalışmaları da içeren bu döngü içerisinde değişen tek şey, değişimin ivmesi, hızı oluyor! Öyle ya, farklı birkaç kriteri temel alarak kıyaslasak, 19. Yüzyıl boyunca elde edilen teknolojik gelişmeler ve bilgi birikimi, ondan önceki birçok yüzyıla bedel. 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde elde edilen yeni gelişmeler ise neredeyse insanlık tarihindeki tüm gelişmelere bedel! Ama elbette, insanlık tarihinde yaşanan & yaşanmakta olan bütün gelişme ve teknolojik ilerlemeler, halkaları giderek küçülen bir zincirin parçalarıdır.

Bu nedenle tarihe biraz ilgi duyan, en azından insanlık tarihinde yer alan devrim niteliğindeki çeşitli icat, yeni düşünce ve ilerlemelere vakıf olanlar, günümüzde artık nerdeyse anlık gerçekleşen çeşitli yeni gelişmelere toplumun büyük bölümü kadar şaşırıyorlar! 1956 yılında ABD’de Dartmouth College’da düzenlenen bir yaz okulu sırasında, bilim insanları John McCarthy, Marvin Minsky, Nathaniel Rochester ve Claude Shannon, bilgisayarların, insanın düşünme yeteneğini taklit etmeye yönelik çalışmalarını ifade etmek için ilk kez "yapay zekâ" terimini kullandılar. Yani son zamanlarda üzerinde en çok koşulan, tartışma konusu olan bu terimin bile tarihte bir yeri var! Ama sanki birdenbire ortaya çıkmış gibi bir furyadır gidiyor. Öyle bir furya ki, yapay zekâ denince kiminin aklına ilk önce Apple’ın yeni ürünü Vision Pro, kimisi için otonom araçlar, kimisi için bir metni resim veya videoya çeviren uygulamalar, kimileri için sorulan her türlü soruya cevap veren çeşitli akıllı yazılımlar geliyor. Yapay zekâyı kullanıyor olmak bile bir moda dönüşmüş durumda. Ülkemizde bazı üreticiler yeni ürünlerinin ne olması gerektiğini yapay zekâyı sor-

duklarını, onun verdiği cevap doğrultusunda yeni ürünlerini piyasaya sürdüklerini gururla açıklıyor; hatta yeni ürünün adını bile ilgili yapay zekâ programının adına benzer şekilde koyuyorlar.

Bir tartışma programında “bilirkişi” geçinene diğeri sordu, sizce bariz ilk yapay zekâ örneği nedir? “Bilirkişi” gayet emin bir şekilde yanıtladı; 1996 yılında dönemin şampiyonu Garry Kasparov ile satranç oynayan ve kazanan IBM’in geliştirdiği Deep Blue isimli yazılım. Bu cevaba sadece tebessüm ettim; çünkü video ve bilgisayar oyunlarına aşina olanlar iyi bilirler; bir başka insana karşı değil de, bilgisayara karşı yani yapay zekâyı karşı oyun oynamanın tarihi çok daha önceydi. 90’lı yıllarda yaptığı bu pazarlama faaliyetinin bir benzerini 2011 yılında ABD’de Jeopardy! adlı genel kültür & kelime yarışmasına Watson isimli yazılımıyla katılarak tekrarlamıştı IBM. O dönem internet ve arama motorları gayet etkin ve hele bir kelime yarışmasında sonucu belirlemek için yeterliydi. Bu büyük yapay zekâ başarısına (!) o dönem insanların verdikleri şaşkınlık ve hayranlık tepkilerine bugün halen tebessüm ile karşılık veriyorum. Neyse, konuyla ilgili

bariz ilk örnek bir zekâ oyunu olan satranç ise eğer, tarihte IBM'in Deep Blue'sundan çok daha önce yapılan bir "satranç otomati" var; hem de 1700'lü yıllarda! Wolfgang von Kempelen adında Avusturyalı bir bilim adamı, Viyana'da dönemin kraliçesi Maria Theresa'ya 1769 yılında ahşap bir makine sundu. Bu makine, üzerinde satranç tahtası ile taşları olan bir masa başında rakip olarak oturan, kafası, kolları ve gözleri oynayan, üstelik satranç taşlarını da hareket ettirebilen ahşaptan yapılmış bir robottan oluşuyordu! Kafasında sarığı ile pala bıyıkları olan bu robotun ismi "The Turk" idi; yani Türk. Öyle ya, bir zekâ ve savaş oyununu dönemin Avrupa'sında askeri kabiliyetleri yüksek, saygı ve korku duyulan bir milletin ferdine karşı oynuyor olmak, makineyi daha da ilginç kılıyordu. Masanın altında bulunan kapaklar açıldığında fark edilen şeyler, içerisindeki çeşitli çarklar, büyük bir saat veya piyano içindekilere benzer bir mekanizmaydı. Tarihte bunun daha önce eşi benzeri hiç görülmemişti. Üstelik satranç oyununda insanlara karşı ustaca hamleler yapıyor, önüne geleni yeniyordu. Sizlere belki abartı gelecek ama dönemin Avrupa ülkelerinde büyük ses getiren ve çeşitli haberlere konu olan The Turk, daha sonraları birçok şehre olduğu gibi Paris'e de götürüldü; Napolyon'a karşı dahi oynadı ve kazandı! Merak edenlere, konuyu ilginç bulanlara özellikle tavsiyemdir; lütfen tarihteki bu satranç otomatiyle ilgili araştırma yapın, makinenin ne olduğunu, nasıl çalıştığını ve ardındaki sırrı öğrenin; çünkü bu satranç otomati bir "mekanik zekâ"

örneğidir. Bu örnekten hareketle, insanlığın gelişim tarihi boyunca, tabiattaki diğer canlılardan farklı olarak, elleri kolları gibi uzuvları dışında alet kullanması en temel zekâ göstergesiydi. Beden gücü ile yapılacak işleri, önce başka türdeki canlılara sonra kendi geliştirdiği çeşitli mekanik yapılara ve aletlere yaptırmaya başladı zekânın tarihi. Örneğin elleriyle buğday öğütmek yerine deredeki akan suyun, havadaki rüzgârın gücünü kullandı değirmenlerde. Zaman içerisinde buluş ve icatlar birbirini izledi; her bir yenilik bir sonraki başka gelişmeye zemin oluşturdu.

IBM, 1970'lerin sonlarından beri bilgisayar dünyasında zaten var olan satranç oyunlarına 20 küsur sene sonra bir yenisini eklemişti ama fark yaratmak için, yıllar boyunca neredeyse yüzlerce satranç ustasına danıştı; onlara oyunda çeşitli durumlarda hangi hamleyi yapacaklarını sordu, bütün verileri toplayarak yazılımına yükledi. Buna rağmen 1996 yılında 6 ayrı oyundan oluşan ilk savaşı 4-2 skorla Kasparov kazandı. Pazarlama ve reklam amaçlı olarak bu savaşı zaten kendi talep etmişti; daha fazla veri yükleyerek sonraki yılda 3,5-2,5 skorla (Kasparov'un kendisi dahil birçok kişiden 2. Oyun setlerinde bilgisayarla ilgili çeşitli şaibeler iddia edilmiştir) ancak kazanabildi. Bu satranç maçlarını seyredenlerin ve dönemin haberlerinden okuyanların çoğu, bir insanın zekâsı ile yapay zekânın savaşına baktılar; The Turk otomatının sırrını bilenler ise Kasparov & Deep Blue maçında, tek bir insanın zekâsına karşı birçok insanın kolektif & küme zekâsının mücadelesini gördüler!

Şef Fırat Altay
BİR TABAKTA DÜNYA

Hünkar Beğendi

Hünkar Beğendi'nin kökeni, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine, 19. yüzyıla dayanır. Sultan Abdülaziz'in saltanatı döneminde, Fransız İmparatoriçesi Eugenie'nin Osmanlı Sarayı'nı ziyareti sırasında, saray aşçıları özel bir yemek hazırlamak için bir araya geldi. Bu yemek, sarayın en yetenekli aşçılarından biri olan Mehmet Efendi tarafından tasarlandı ve pişirildi.

Mehmet Efendi, özel bir yemek yaratmak için geleneksel Osmanlı mutfağına ve Fransız mutfak kültürüne dayanan bir tarif geliştirdi. Bu tarif, öncelikle patlıcanın közlenmesi ve püre haline getirilmesiyle başlıyordu. Ardından, un ve tereyağı ile hazırlanan bir beşamel sos üzerine patlıcan püresi ekleniyor ve etlerle servis ediliyordu. Fransız İmparatoriçesi Eugenie'nin beğenisi kazanan bu yemek, saray mutfağının en seçkin yemekleri arasında yer aldı ve sonunda "Hünkar Beğendi" olarak adlandırıldı. "Hünkar" kelimesi, Osmanlı İmparatorluğu'nda kullanılan "hükümdar" veya "sultan" anlamına gelirken, "beğendi" kelimesi ise "beğenmek" fiilinden türetilmiştir ve yemeğin sultanın beğenisini kazandığını ifade eder. Türkiye'de Ramazan ayında sıklıkla sofralarda yer alan geleneksel bir lezzet olan

hünkar beğendi, genellikle et yemeği sevenlerin favorisidir.

MALZEMELER: 500 gram dana kuşbaşı et, 2 adet orta boy patlıcan, 3 yemek kaşığı tereyağı, 3 yemek kaşığı un, 2 su bardağı süt, 2 yemek kaşığı domates salçası, tuz, karabiber, yarım su bardağı rendelenmiş kaşar peyniri

YAPILIŞI: Patlıcanları közleyin, kabuklarını soyun ve ezerek püre haline getirin. Bir tencerede tereyağını eritin, unu ekleyerek kavurun. Unun kokusu çıkınca sütü azar azar ekleyerek karıştırın ve koyulaşana kadar pişirin. Patlıcan püresini ve kaşar peynirini ekleyip iyice karıştırın. Pişirip ocaktan alın. Bir tavaya tereyağı ekleyin kuşbaşı etleri kavurun. Etler iyice kavrulduktan sonra tuz ve domates salçasını ekleyin. İki bardak su ekleyin ve etleri 30 dakika daha pişirin. Etler yumuşayınca servis tabağına önce patlıcanlı sosu yayın, üzerine etleri yerleştirin. Üzerine dilerseniz domates, biber, maydanoz ekleyebilirsiniz

Şafak ve Pınar Güven
BİZİM HİKAYE

Şöyle bir geçerken 'BAR'a uğradık KARADAĞ'IN KUMSAL CENNETİ

Pınar: Karadağ'ın güney kıyısında konumlanan Bar, Adriyatik Denizi'nin masmavi suları ile tarihi güzelliklerin bulunduğu bir cennet adeta. Uygun fiyatlı tatil meraklıları ve deniz tutkunları için ideal bir destinasyon olan şehir, unutulmaz bir tatil deneyimi yaşamanız için orada sizi bekliyor.

Masmavi denizin tadını çıkarın

Bar'ın 9 kilometrelik kumsalları, gü-

neşlenmek ve denize girmek için mükemmel desek hakkını veririz. Yol üzeri dinlenip bir şeyler yemek üzere durduğumuz bu şehir, gününbirlik gezimiz olmakla beraber gün batımını en iyi deneyimlediğimiz yerlerin başına geldi diyebiliriz.

Çakıllı plajları ve turkuaz renkli deniziyle Bar'da, güneşin ve denizin tadını doyasıya çıkarabilirsiniz. Özellikle yaz sezonunda

da su sporları sevenler için de birçok seçenek olduğunun bilgisini aldık.

Her damağa uygun tatlar

Şafak: Akdeniz şehri olup mutfağının kötü olma olasılığını tabii ki akıldan çıkartıyoruz. Taze deniz ürünleri, zeytinyağlılar ve mezelerin tadına bakmakla birlikte Bar'ın upuzun sahil kenarında dilediğiniz bir restorana oturup atıştırmalık tabaklar veya pizzadan yana kullanabilirsiniz.

Biz hamburger konusunda ilginç bir deneyim yaşadık. Bir tabakta burger malzemeleri diğer tabakta da ekmeğini önümüze getirdiler. Hem parasını verdik hem de burgeri bize yaptırıldılar. Pınar'ın sipariş ettiği ton balıklı sandviç ise sıcak olarak servis edildi. Bar'ı ziyaret etmek için en ideal zaman, bahar ve yaz ayları. Mayıs-Eylül ayları arasında hava sıcaklıkları oldukça yüksek ve deniz yüzmek için ideal. Kış aylarında ise hava soğuk ve yağışlı olabilir ama onun tadı açıkçası bir başka oluyor.

Pınar: Bar'a Türkiye'den direkt uçuş bulunmuyor. Belgrad veya Podgorica üzerinden aktarma yaparak Bar'a ulaşabilirsiniz.

Biz Arnavutluk'un Tiran şehrinde araç kiralayarak geze geze bir çok yeri keşfettik. Bu yöntemle Karadağ uçak bileti fiyatına hem Arnavutluk'u hem Karadağ'ı rahat kefedebilirsiniz. Her bütçeye uygun konaklama seçenekleri de var tabii. Lüks otellerden pansiyonlara kadar farklı konaklama seçenekleri mevcut.

Görülebilecek yerleri söylemek gerekirse;

- *Stari Bar Kalesi*
- *Katedrale Sv. Đorđa*
- *Eski Şehir*
- *Bar Plajı*
- *Ulcinj Plajı*
- *Skadar Gölü*
- *Paštrovići Manastırı*
- *King Nikola's Palace*

Sizin için detaylı olarak hazırladığımız Bar şehrinin videosuna YouTube kanalımızdan ulaşabilirsiniz. Merak ettiğiniz tüm sorular için ise Instagram adresimiz olan **'bizimhikayegeziyor'** hesabından yazabilirsiniz. Bir sonraki şehirde görüşmek dileğiyle...

ACILARIN BABASI

Müslüm Gürses

Arabesk alanındaki başarısı ile Türki-ye'de 'Arabeskin Babası' ve 'Müslüm Baba' olarak tanınan Müslüm Gürses, insanların en kötü anlarına hep eşlik etti. Asıl adı Müslüm Akbaş olan Türk arabesk ve halk müziği sanatçısı, besteci, söz yazarı ve oyuncu, 7 Mayıs 1953 yılında Şanlıurfa'da dünyaya geldi. Annesinin adı Emine'dir. Babası Mehmet Akbaş çiftçilik yapar, türkü söylemeyi sever, bağlama çalardı. Akbaş çiftinin Müslüm'den sonra Ahmet ve Zeyno adında bir erkek, bir de kız çocukları oldu. Müslüm Gürses'in çocukluğu Şanlıurfa'da geçti. Gürses üç yaşındayken ekonomik nedenlerden dolayı ailecek Adana'ya göç ettiler.

Babası yarışmaya katılmasın diye saçını uyurken kesmişti

Gürses, 1965 yılında çalıştığı çay bahçesinde türküler söyleyerek çocuk yaşta herkesin dikkatini çekiyordu. Halkevlerine katılıyor, terzide ve kunduracılıkta çirak olarak çalışıyordu. İlkokuldan mezun olduktan sonra 14 yaşındayken, 1967

yılında Adana Aile Çay Bahçesi'nde düzenlenen yarışmaya başvurdu. Türkü söylemek ve şarkıcı olmak onun hayaliydi. Babası hayallerinin önünde duruyordu. Yarışmaya gitmesin diye gece uyurken saçlarını kesmişti. Yarışma başladığında onun sırası gelmiş, herkesi etkilemiş ve birincilikle ayrılmıştı. Ardından gazinoda sahne alan kişinin hasta olmasıyla fırsat buldu ve sahne aldığı andan itibaren 40 yıl boyunca sahnelerden inmedi. Soyadını da orada çalışırken "Gürses" olarak değiştirdiler.

1967 yılından itibaren TRT Adana-Çukurova Radyosu'nda da her hafta Cumartesi günü canlı olarak türküler söyledi. 1968 yılından itibaren piyasaya ilk 45'likleri çıkarmaya başladı. İlk plağı 1968 tarihli 'Emmioğlu' ve 'Ovada Taşa Basma' ile plak piyasasına giriş yaptı. Ömür Plak ile toplam 4 adet 45'lik yaptı.

İstanbul'a gelen Gürses, Selahattin Sarıkaya'nın sahibi olduğu Sarıkaya Plak ile 2 adet 45'lik plak doldurdu: 'Giyin Kuşan Selvi Boylum' ve 'Hayatımı Sen Mahvettin'

ile 'Gitme Gel Gel' ve 'Haram Aşk' şarkılarını çıkardı.

300 bin plak satarak rekor kırdı

Daha sonra 1969 yılında yine İstanbul'da Palandöken firması ile çıkış parçası olan "Sevda Yüklü Kervanlar"ı içeren 'Sevda Yüklü Kervanlar' ve 'Vurma Güzel Vurma' isimli 45'lik plağı çıktı. Bu plak tam 300 bin adet satarak rekor kırdı.

Gürses, bu plaktan sonra askerliğini yaptı, tekrar İstanbul'a gelerek aynı firmada plaklarını çıkarmaya devam etti. Palandöken firması ile tam 13, sonra Bestefon firması ile tam 4, daha sonra Hülya Plak ile 15 ve nihayet Çın Çın Plak ile 2 adet 45'lik plak doldurdu.

Annesini öldüren

babasını asla affetmedi

1969 yılında annesi hayatını kaybetmişti. Annesinin ölümüne neden olan kişi ise öz babasından başka birisi değildi. Gürses, o gün hem annesini hem de babasını kaybetmişti. Babası yıllar sonra cezaevinden çıksa bile onu asla affetmedi. Görüşmedi, yüzüne dahi bakmadı. Ancak yine de aç bırakmadı. Babasının ölümünü öğrendiğinde ise görevini yerine getirerek cenazesine katılmıştı.

Geçirdiği trafik kazası sonucu beynine koruyucu plak takıldı

Gürses 1978 yılında Tarsus'tan Adana'ya dönerken alkollü araç kullanan şoförün yolda duran tırı fark edememesi sonucu büyük bir kaza gerçekleşerek şoför hayatını kaybetmiş, Gürses ise öldü sanılarak morga kaldırılmıştır. Sonra Gürses'in yaşadığı fark edildikten sonra hemen ameliyata alınmıştır. Gürses'e ameliyatta beynini koruyacak plaka takılmış ve alınına alacağı en ufak bir darbede kör olma hatta ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktı. Gürses bu plakadan dolayı sorulara geç cevap verecek olması nedeniyle insanlar Gürses'i alkollü zannetmiştir. Koku alma duyusunu tamamen, işitme duyusunu da yüzde 50 yitirmiş ve yavaş konuşmaya başlamıştı.

1979 yılında ilk defa "İsyankâr" filmiyle kamera karşısına geçen Gürses, toplam 40 sinema filminde rol almıştır. 1986 yılında şarkıcı Muhterem Nur ile evlendi. Müslüm Gürses'in isteği üzerine Muhterem Nur sahne almayı bırakmıştı.

Kitlesi yüzünden, bazı kesimlerden tarafından sevilmedi

Bazı otoriteler onun kitlesini yok sayıyordu. Kitlesi binlerce yıldır bazı dinlerle günümüze kadar gelen tekniği uyguluyor. Vücutlarına kesikler atıyordu. Sahnede şarkı söylerken dinleyenleri kendilerini kesiyordu. Bir keresinde Müslüm Gürses bıçaklanmış ve Gürses kendini bıçaklayanı affetmişti.

90'lı yıllardan itibaren imajını değiştirmeye başladı. Bazı pop ve rock tarzındaki parçaları da repertuvarına katarak Kaya-

han'ın "Sarı Saçlarından Sen Suçlusun", Zülfü Livaneli'nin bestelerinden "Belalım, Çıracak Aranıyor" Nilüfer'in "İnkâr Etme, Olmadı Yar", Adnan Ergil'in "Böyle Ayrılık Olmaz, Hava Nasıl Oralarda?", Teoman'ın "Paramparça", Tarkan'ın "İkimizin Yere", Bülent Ortaçgil'in "Sensiz Olmaz", Murathan Mungan'ın "Olmasa Mektubun", Kenan Doğulu'nun "Tutamıyorum Zamanı", Sezen Aksu'nun "Sorma, Vazgeçtim", Fikret Kızılok'un bestesi "Gönül" ve Şebnem Ferah'ın "Sigara" adlı çalışmalarını da seslendirdi.

Gürses'in ilk kez kendisinin seslendirdiği pop türündeki şarkı ise Müslümce'92 albümünde yayımlanan "Sen ve Ben" şarkısıdır. Şarkıyı daha sonra Seda Sayan ve İpek Pınar seslendirmiştir.

Gürses, 15 Kasım 2012 Perşembe günü bypass ameliyatından sonra akciğer ve kalp yetmezliği nedeniyle yoğun bakıma kaldırıldı. Kendisine solunum cihazı bağlandı. Gürses, 3 Mart 2013'te, yaklaşık dört aydır tedavi görmekte olduğu İstanbul Memorial Hastanesinde hayatını kaybetti. 4 Mart 2013 günü Teşvikiye Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

*Ekonomi dünyasına
yepyeni bir yayın geliyor*

E?

Bekleyin...

Garanti BBVA Bahar Konserleri başlıyor

Garanti BBVA'nın geleneksel Bahar Konserleri mart ayında başlıyor. Mayıs sonuna kadar devam edecek konser programı, caz, alternatif rock ve pop müziğin sevilen isimlerini müzikseverlerle bir araya getiriyor. Bahar Konserleri kapsamında Cansu Nihal Akarsu & Erdem Özkan 'A Night of Duets' ile 2 Mart'ta Nardis Jazz Club'da, Pinhani 23 Mart, Yedinci Ev ise 12 Nisan'da IF Performance Hall Beşiktaş'ta sahne alacak. Amerikalı müzisyen Emma Ruth Rundle 11 Mayıs'ta Blind'da dinleyicileriyle buluşurken, 24- 25 Mayıs'ta Still Corners Salon İKSV'de, Puma Blue ise serinin son konseri olarak 29 Mayıs'ta Blind'da olacak.

Caz şarkılarıyla diyet gecesi

Caz tarihinin önemli isimlerinin eserlerini, güçlü sesi ve yorumuyla Cansu Nihal Akarsu ile Erdem Özkan seslendirecek. Müzikseverlerin beğeniyle takip ettiği ikilinin 'A Night of Duets' performansı, 2 Mart'ta Nardis Jazz Club'da olacak.

Pinhani, 23 Mart'ta IF Performance Hall Sinan Kaynakçı, Hami Ünlü, Selim Aydın ve E-ray Polat ile bahar konserleri serisinde sahnede olacak. Yedinci Ev de Ga-

ranti BBVA Bahar Konserleri kapsamında 12 Nisan'da sahne alacak.

Emma Ruth Rundle sahne alacak

Amerikalı post - rock grubu Red Sparowes'un üyesi Emma Ruth Rundle, solo performansını sergilemek için ilk kez Türkiye'ye geliyor. Gruptan bağımsız beş albümü bulunan ve söz yazarı da olan Rundle, 2022'de 'Dowsing Voice' isimli albümüyle dikkatleri üzerine çekti. Folk ve post - rock sevenler için çarpıcı bir isim olan Emma Ruth Rundle, 11 Mayıs'ta Blind'da sahne alacak.

İki gün Still Corners heyecanı

2007'de kurulan dream pop grubu Still Corners, 24 - 25 Mayıs'ta Salon İKSV'de sevenleriyle bir araya gelecek. 'Endless Summer' parçasıyla müzikseverler tarafından hatırlanan grup, dinlendirici müziği ve vokaliyle Mayıs ayında arka arkaya iki gün seyircileri büyüleyici bir yolculuğa çıkaracak.

Son sahnede Puma Blue...

Cazdan beslenen İngiliz müzisyen Puma Blue, melankoliyle harmanlanan dumanlı sesiyle bahar konserlerinin son ayağında Blind'da sahne alıyor. 'Just A Phase', 'Moon Undah Water' ve 'Lust' şarkılarıyla adını duyuran müzisyen, 29 Mayıs'ta Türkiye'de ilk kez sevenleriyle buluşmaya hazırlanıyor.

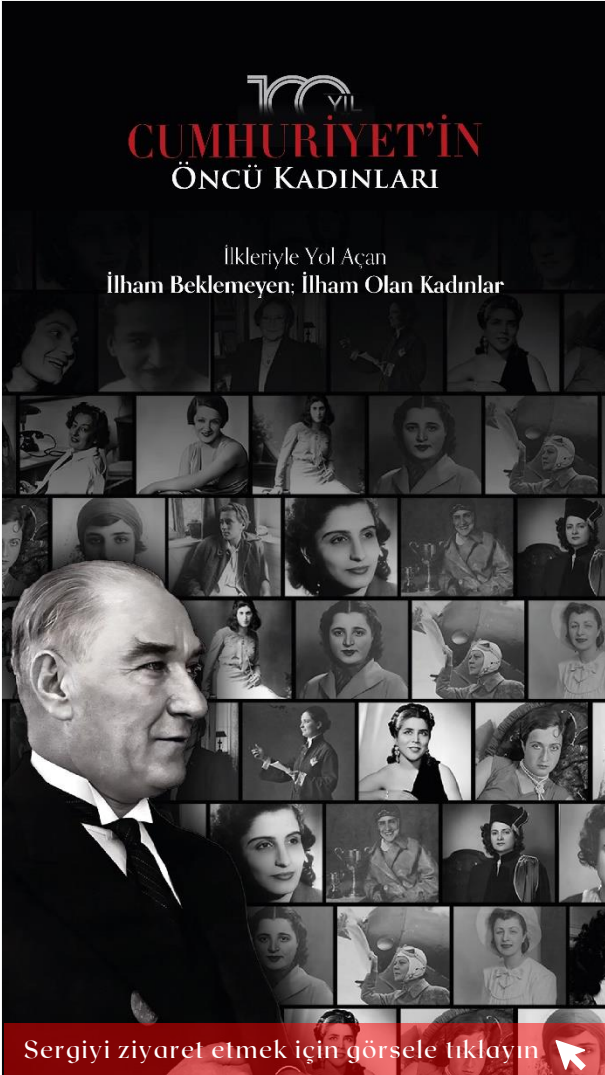

İstanbul'a enstrümantal saygı duruşu: Hediye

Berlin'de yaşayan Müzisyen Özgül Akgül'ün ilk albümü "Hediye" piyasaya sunuldu. Sanatçının kendi bestelerinin ve düzenlemelerinin yanı sıra geleneksel ezgilerin de yer aldığı ilk albümünde, albüme ismini veren "Hediye" şarkısı, Akgül'ün hem büyükannesine ve köklerine bir saygı duruşu sunarken hem de sanatçının İstanbul'a olan özlemini yansıtıyor. Enstrümantal tınların dinleyici zaman zaman coştururken zaman zaman da duygusal yoğunluğa sürükleyeceği albüm bir yol arkadaşı niteliği taşıyor. İlk konser 9 Mart 2024'te Berlin'de Jockel Event Hall'da.

"Cumhuriyet'in Öncü Kadınları Sergisi" ANKARALILARLA BULUŞUYOR

Açık Holding, yazar Özlem Özdemir küratörlüğünde "Cumhuriyet'in Öncü Kadınları" sergisi; Atatürk'ün kadına bakış açısını kronolojik olarak anlatırken Türk kadının haklarını kazanma sürecini bir kez daha gözler önüne seriyor. Sergide, ilkleriyle fark yaratmış 20 kadının kapsamlı biyografilerinin yanı sıra dünden bugüne başarılarıyla ilham veren kadınlara da yer veriliyor. Bugün hâlâ aramızda olan öncü kadınların da katılacağı "Cumhuriyet'in Öncü Kadınları Sergisi", 27 Ekim Cuma günü İstanbul Maslak 42'deki Artopol Sanat Galerisi'nde açılacak ve 2 Kasım 2023 tarihine kadar ücretsiz olarak ziyaret edilebilecek. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na armağan olarak ise www.cumhuriyetinoncukadinalari.com adresinde sergilenmeye başlayacak. Türkçe ve İngilizce olarak erişilebilecek sanal sergi sayesinde, Cumhuriyet'in kadınlara sağladığı kazanımların dünyaya ulaşması hedefleniyor.

TÜRKİYE'NİN İLK MEDYA DERGİSİ MEDYATABLET DEĞİŞİYOR

2024'ü bekleyin...

SANTRAL DiJiTAL TÜRKİYE ZİRVESİ

YAKINDA

Sponsorluk ve İletişim: event@dijipub.com